

Důvodová zpráva

Radě městské části je předkládán návrh na udělení titulu Čestného občanství městské části Praha 10 Josefu Čapkovi in memoriam, jako zvláštní projev úcty a ocenění mimořádných činů pro vlast.

Josef Čapek, malíř, spisovatel, fotograf, grafik a knižní ilustrátor. Bydlel ve vile v ulici Bratří Čapků 30, Praha 10 – Vinohrady čp. 1854 se svým bratrem Karlem Čapkem. Část vily Karla Čapka je ve vlastnictví naší městské části. Josef Čapek je i autorem celosvětově užívaného slova *robot* a jedním ze zakladatelů moderního českého malířství. Bratři Čapkové měli ještě starší sestru Helenu. Rodina Čapků žila nejprve v Malých Svatoňovicích a pak v Úpici u Trutnova. Josefa lákalo malířství, proto v roce 1904 odešel studovat do Prahy na Uměleckoprůmyslovou školu, kde byl žákem J. Preislera a L. Šalouna. Psal i výtvarné kritiky a teoretické články, s bratrem Karlem přispíval povídkami do různých časopisů. Spoluzakládal Skupinu výtvarných umělců a byl redaktorem jejího časopisu Umělecký měsíčník, byl členem umělecké skupiny Mánes a dva roky redigoval časopis Volné směry. Stal se i členem skupiny Tvrdošíjní, kde působil spolu s J. Zrzavým, či V. Špálou. V roce 1924 měl svoji první samostatnou výstavu. V jeho díle se odrážejí evropské umělecké proudy, především kubismus. Námětem je často sociální a protiválečná tematika. V tvorbě Josefa Čapka se mísí literatura a výtvarné umění. Svým dílem se angažoval, stejně jako jeho bratr, v boji proti fašismu. Po obsazení naší republiky německými vojsky byl ihned zatčen a přemístěn do koncentračních táborů. Posledním byl koncentrační tábor v Bergen-Belsenu, kam byl deportován ke konci války, nakazil se tyfem, na který zemřel.

Návrh byl podán Společností bratří Čapků, zapsaný spolek., jejím předsedou JUDr. Pavlem Vespalcem. Dokument obsahuje zdůvodnění návrhu a souhlas právnoučky Josefa Čapka s udělením Čestného občanství. Dokument je přílohou č. 2.

Návrh je v souladu s usnesením Výboru pro kulturu, sport a volnočasové aktivity č. VKSVA/15/42 ze dne 28. 3. 2022, které je přílohou č. 3.

O konečném udělení Čestného občanství městské části Praha 10 rozhoduje na svém zasedání Zastupitelstvo městské části Praha 10. Čestné občanství by bylo uděleno v roce 2023, kdy předpokládáme zacílení Tematického roku právě na osobnost Josefa Čapka.

Městská část Praha 10

ZASTUPITELSTVO MĚSTSKÉ ČÁSTI PRAHA 10

Návrh usnesení
Zastupitelstva městské části Praha 10
číslo
ze dne

k návrhu na udělení Čestného občanství MČ Praha 10 Josefu Čapkovi in memoriam

Zastupitelstvo městské části Praha 10

I. schvaluje
udělení Čestného občanství městské části Praha 10 Josefu Čapkovi in memoriam,

II. ukládá

1. RMČ Praha 10

1.1. zajistit předání ocenění příbuzným Josefa Čapka, kterému bylo Čestné občanství městské části Praha 10 uděleno in memoriam

Termín: 31. 12. 2023

Předkladatel: MgA. David Kašpar, místostarosta MČ Praha 10
Číslo tisku: P10-148291/2022

Příloha č. 2 Návrh na udělení čestného občanství Prahy 10

Návrh na udělení čestného občanství Prahy 10 Josefu Čapkovi

Karel Čapek, jemuž bylo v roce 2021 uděleno čestné občanství Prahy 10, byl po celý svůj život lidsky i umělecky pevně spjat se svým starším bratrem Josefem. Oba v dubnu roku 1925 získali domov v nově postavené dvojvile v tehdejší Úzké ulici na Vinohradech, jež byla v roce 1947 přejmenována na ulici Bratří Čapků a jež dnes patří do městské části Praha 10; po nastěhování v jedné polovině domu bydlel Karel Čapek a otec bratří dr. Antonín Čapek, v druhé polovině Josef Čapek s rodinou.

Nemalou část svého díla, které v průběhu let získávalo mezinárodní proslulost, vytvořili Karel a Josef Čapkové společně. Od roku 1907 oba bratři ve spoluautorství časopisecky publikovali četné drobné prózy a články o literatuře a výtvarném umění a brzy se prosadili na české kulturní scéně. Společně napsané texty pak byly publikovány v knihách *Krakonošova zahrada* (1916) a *Zářivé hlubiny a jiné prózy* (2018). Ve vzájemné spolupráci také vzniklo několik dramát, přičemž vyzdvihnout je třeba především hru *Ze života hmyzu* (1921), která se stala trvalou součástí repertoáru českých divadel. Známým detailem je, že Josef Čapek vymyslel slovo *robot*; Karel takto poté nazval umělé bytosti ve své hře *R.U.R.* (1920), jíž se zařadil mezi mezinárodně uznávané a na světových jevištích uváděné dramatiky. Výraz *robot* se také stal jedním z českých slov, která získala postavení internacionalismů a používají se v mnoha různých jazycích. Tvorba Karla a Josefa Čapka je tak v řadě aspektů pevně propojená a často není rozlišitelná, co představuje přínos každého z nich.

Sluší se ještě dodat, že se oba bratři zásadním způsobem podíleli na rozvoji české žurnalistiky a působili ve stejných novinách, nejprve v *Národních listech* (1918–1920) a později v *Lidových novinách* (1921–1938, resp. 1939). Podobu *Lidových novin*, našeho nejvýznamnějšího meziválečného deníku, spoluurčovaly jak sloupky, polemiky a další texty Karla Čapka, tak Josefovy výtvarné referáty či fejetony. Josef Čapek také patřil k pravidelným a aktivním účastníkům proslulých pátečnických setkání ve vinohradské vile

Stejně jako Karel Čapek vytvořil Josef Čapek ve vinohradské vile řadu svých vrcholných děl, jimiž podstatně obohatil českou kulturu. Mohl ve vile žít a pracovat jen o několik měsíců déle než Karel, který zde zemřel dvacátého pátého prosince 1938. Prvního září 1939 byl Josef Čapek během pobytu v Želivi zatčen a postupně byl vězněn v několika koncentračních táborech (Dachau, Buchenwald, Sachsenhausen, Bergen-Belsen). V Bergen-Belsenu patrně v dubnu 1945 podlehl epidemii skvrnitého tyfu.

Do období, kdy Josef Čapek bydlel v dnešní městské části Praha 10, spadá mimo jiné napsání knížky *Povídání o pejskovi a kočičce* (1928), která se stala klasickou a neobyčejně

oblíbenou dětskou četbou a je stále znovu vydávána; k oblibě knížky přispívá jak půvabný jazyk, který vystihuje dětský pohled na svět, tak autorovy ilustrace. Z literárních děl pro dospělé čtenáře je třeba jmenovat „pytláckou“ baladickou novelu *Stín kapradiny* (1930), úvahovou prózu *Kulhavý poutník* (1936) nebo soubor aforismů a deníkových záznamů *Psáno do mraků* (1936–1939, vydáno 1947). Jde o texty čtenářsky relativně náročné, ovšem jejich přínos pro českou kulturu je nesporný a trvalý.

Zároveň Josef Čapek ve vinohradské vile do neobyčejné šíře rozvinul své výtvarné aktivity. Vznikala zde mimo jiné série obrazů, které patří do tzv. období chlapů (resp. období periferie) a které znázorňují „temné“ postavy v městském či lesním prostředí, ale také obrazy, jež v jednoduchých tvarech představují motivy z dětského světa. Ve druhé polovině třicátých let se pak Josef Čapek soustředil především na monumentální malířské cykly, v nichž vyjadřoval obavu z ohrožení země (*Oheň, Touha*), a zároveň na aktuální protinacistické karikatury (např. *Diktátorské boty*).

Svým výtvarným dílem se Josef Čapek zařadil mezi nejvýznamnější české umělce; jeho obrazy a kresby jsou vysoce hodnoceny odborníky a jsou vystavovány v mnoha galeriích. Dokladem jejich pozice jsou ostatně i ceny, za které jsou prodávány na aukcích.

Stejně jako Karel Čapek náleží i jeho bratr Josef k čelným osobnostem moderní české kultury a české společnosti. Připomeňme, že oba bratři Čapkové získali v roce 2016 v rámci mezinárodního projektu proti totalitě Mene Tekel z rukou ministra kultury ČR in memoriam ocenění Rytíř české kultury.

Hodnota literární i výtvarné tvorby Josefa Čapka je trvalá a nezpochybnitelná. Byl také velmi významným žurnalistou a rovněž jeho statečné občanské postoje jsou hodné uznání. Proto navrhuje, aby byl Josef Čapek jmenován čestným občanem Prahy 10.

Společnost bratří Čapků,
Pavel Vespalec, předseda

Protokol o výsledku ověření datové zprávy

Předmět podání: **Návrh na udělení čestného občanství Prahy 10 Josefu Čapkovi.**
 Odesílatel: sbc.vespalec@seznam.cz
 Adresát: posta@praha10.cz
 ČJ: P10-112486/2022

Identifikátor: **epdz_636062**
 Odesláno (neověřený čas): 14.03.2022 10:44:33
 Doručeno: 14.03.2022 10:45:00
 Přijato ke zpracování: 14.03.2022 10:45:00
 Počet příloh: 1
 Následná kontrola: 15.03.2022 10:45:01

A. Ověření datové zprávy

Výsledek ověření **Datová zpráva není opatřena el. podpisem.**

B. Ověření příloh datové zprávy**Příloha č. 1**

Název **Nominace_JC.docx**
 Typ application/vnd.openxmlformats-officedocument.wordprocessingml.document
 Velikost 13718 B (bajtů)
 Počet podpisů 0
 z toho platných 0
 Výsledek ověření **Dokument není opatřen el. podpisem.**
 Doplnující údaje Ověřeno službou DSS

Generováno modulem EPDZ dne 14.03.2022 10:45:02

Souhlas s udělením čestného občanství příbuzných oceněného

Městská část Praha 10

SOUHLAS

Zastupitelstvo městské části Praha 10 na svém zasedání konaném dne 28. 2. 2022 Usnesením č. 28/19/2022 a v souladu s ustanovením § 10 odst. 2 zákona č. 131/2000 Sb. o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů schválilo Pravidla pro udělování Čestného občanství městské části Praha 10 a Ceny městské části Praha 10 (dále jen „Pravidla“).

Městská část Praha 10 v souladu s výše uvedenými „Pravidly“ navrhuje udělení Čestného občanství městské části Praha 10

Josefu Čapkovi „in memoriam“

Návrh byl podán JUDr. Pavlem Vespalcem, předsedou Společnosti bratří Čapků dne 14. 3. 2022. Uvažovaný termín udělení je rok 2023.

Souhlasím s udělením čestného občanství Josefu Čapkovi „in memoriam“ a zúčastním se slavnostního aktu udělení Čestného občanství městské části Praha 10 nebo pověřím osobu, která v mém zastoupení převezme Cenu Čestného občanství městské části Praha 10.

- pravnučka Josefa Čapka

jméno příjmení (vztah k oceněnému)

Příloha č. 3 Usnesení Výboru pro kulturu, sport a volnočasové aktivity

MĚSTSKÁ ČÁST PRAHA 10

P10-124967/2022

USNESENÍ VÝBORU PRO KULTURU, SPORT A VOLNOČASOVÉ AKTIVITY

č. VKSVA/15/42

ze dne 28. 3. 2022

Výbor pro kulturu, sport a volnočasové aktivity

I. SCHVALUJE udělení čestného občanství Josefu Čapkovi in memoriam

Mgr. Václav Vlček

předseda Výboru pro kulturu, sport a volnočasové aktivity
Zastupitelstva městské části Praha 10